

אפשרות שישחד את השופטים, ויפטרורו ממיתה.

אבל אם נגמר דינו למיתה בבית דין של כט-א ישראל, כיון דנפק ליה דינא לקטלא [שנפסק דינו למיתה], ודאי קטלי ליה! ותלינן בודאי שכבר מת, ואין נותנים לו חומרי חיים, ואם הוא ישראל ואשתו בת כהן, הרי היא חוזרת לבית אביה ואוכלת בתרומה.

אמר ליה אבוי לרב יוסף:

והלא אם נגמר דינו בבית דין של ישראל, נמי יש לחשוש שעדיין הוא חי, משום דאפשר דחזו ליה בית הדין זכותא [ימצאו לו צד זכות], ויפטרורו מהמיתה!

אמר ליה רב יוסף:

כי חזו ליה בית הדין זכותא, כלומר: אימתי שכיח הוא שימצאו לו בית הדין זכות — רק מקמי דליגמר דינא [קודם גמר הדין].

אבל בתר גמר דינא תו לא שכיח הדבר דחזו ליה בית הדין זכותא! לפיכך אין לחשוש שמא פטרורו לבסוף מהמיתה.

ומוכחינן: לימא מסייעא ליה המשנה הבאה לדברי רב יוסף;

דתנן: אדם שנגזר דינו ליהרג, וברח — כל מקום שיעמדו שנים עדים בבית דין אחר, ויאמרו: מעידין אנו את איש פלוני, שנגמר דינו ליהרג בבית דין של פלוני; ופלוני

אלא לאו בהכרח ד"מת" פירושו ששמע מפיהם שנגמר דינו והיה יוצא למות, וכן "נהרג" היינו שיוצא ליהרג, ולא ראוהו שמת ונהרג ממש??!

ועם זה קתני, שאם שמע כן בבית דין של ישראל, ישיאו את אשתו! הרי מוכח דלא חיישינן שמא לאחר שנגזר דינו, מצא בית דין צד לזכותו ופטרו מן המיתה, וקשיא לרב יוסף! (9)

ומשינן: לעולם אנו עוסקים בכגון ששמע מהם שמת ממש, וכן שמע שנהרג ממש, ודוקא באופן זה מתירין את אשתו להנשא.

ודקאמרת להקשות, דאם כן כוותיה גבי גוים אמאי לא ישיאו את אשתו, והא קיימא לן: דכל מסיח לפי תותו הימוני מהימוני?!

לא קשיא, דהני מולי שנאמן הגוי בעדות אשה כשמסיה לפי תומו, היינו דוקא במילתא דלא שייכי בה! שאין להם קשר לסיפור זה, ואינם מתפארים בו.

אבל במילתא דשייכי בה, ומתגאים הוא בכך שהרגו אדם בבית דינם, אינם נאמנים. משום דעבדי לאחזוקי שיקרייהו [עלולים הם לשקר] ולומר שכבר נהרג, אף על פי שלא ראוהו אלא רק עומד לדין בדיני נפשות.

איכא דאמרי: אמר רב יוסף: לא שנו ביוצא ליהרג — שנותנין עליו חומרי חיים וחומרי מתים — אלא כשנתחייב מיתה בבית דין של גוים! שכל זמן שלא נהרג עדיין קיימת

במקום חזקה אין לחוש לו.

9. מיהו, ממאי דקתני דבגוים לא ישיאו את

ואם בכל זאת לא חיישינן לכך, בהכרח שמיעוט זה של נמצא לו צד זכות הוא מיעוט לא מצוי, וכמיעוטא דמיעוטא הוא, ואם כן אף

ופלוגי הם עדין שהעידו עליו באותו בית דין, שעבר על איסור מיתה —

הרי זה יהרג על ידי בית דין זה! שסומך הוא על כך שכבר נגמר דינו בבית דין האחר.

אלמא, לא חיישינן שמא מצא לו אותו בית דין צד זכות לאחר גמר דינו, ופטרו ממיתה, וכדברי רב יוסף.

ודחינן: לאו ראייה היא משם, דהרי התם בבורח מיירי, ודלמא בורח שאני! שמאחר שברח, הדבר מוכיח שעדיין הוא מחויב מיתה.

ותו מוכחינן כרב יוסף מהא דתניא:

אם שמע עד מפני בית דין של ישראל שהיו אומרים: איש פלוגי נענש ומת בגין עבירה שעבר [ועונש עבירה זו הוא לכובשו עד שימות מאלין];

או ששמע מהם שאמרו: איש פלוגי נהרג בעונשו! —

ישיאו את אשתו של פלוגי זה על סמך עדותו של העד! ולא חיישינן שמא עדיין הוא חי.

ואם שמע כן מקומנטריסים [הממונים על ההריגה] של גויים שאמרו: "איש פלוגי מת", או "איש פלוגי נהרג" — אל ישיאו את אשתו מכח עדות זו! משום דחיישינן שמא לבסוף לא הרגוהו.

והרי מאי "מת", ומאי "נהרג", דקתני בכרייתא?!?

אילימא ששמע מפי בית הדין שאותו פלוגי כבר מת ממש, וכבר נהרג ממש —

כך הרי אי אפשר לומר, כי:

אם כן דכוותיה [דומה לאופן זה] גבי עד מפי קומנטריסים של גויים, שאמרו לו כבר מת וכבר נהרג — אמאי אל ישיאו את אשתו בעדות זו?

והא קיימא לן: דכל שמסיח הנכרי לפי תומו שמת בעלה של אשה פלוגית, הימוני מהימוני ליה [מאמינים לו] ומתירים את האשה להנשא על פיו!

אלא לאו בהכרח, ד"מת" פירושו ששמע מפיהם שנגמר דינו והיה יוצא למות; וכן "נהרג" היינו שיוצא ליהרג, ולא שראוהו שנהרג ממש!

ועם זה קתני, שאם שמע זאת בבית דין של ישראל, ישיאו את אשתו! אלמא, לא חיישינן שאחר גמר הדין מצאו לו בית הדין צד זכות ופטרוהו, וכדברי רב יוסף.

ודחינן: לאו ראייה היא מהתם. שלעולם שמע מבית דין שמת ממש, או שנהרג ממש; ודוקא באופן זה מתירים את אשתו להנשא;

ומה דקשיא לך, אם כן דכוותיה גבי גויים אמאי לא ישיאו את אשתו; והא קיימא לן: דכל גוי המסיח לפי תומו הימוני מהימוני!?

ועוד אומר ר"י, דלא ישיאו את אשתו על סמך עדות הגויים, משום שאינם נאמנים על זה. ואף דכל שמסיחים לפי תומם נאמנים בעדות

אשתו לא קשיא לרב יוסף דאמר דכיון דגמרו את דינו ודאי הרגוהו לסוף, משום שאפשר להעמיד את הכרייתא קודם גמר דין.

תמהה הגמרא: והרי פשיטא שלא ישלחנו ביד אחר אלא אם כן חלה, שהרי "חלה" קתני במשנתנו!?

ומשנינן: הוצרך רב כהנא להשמיענו זאת, כי מהו דתימא: הוא הדין אף על גב דלא חלה ישלחנו ביד אחר, והאי דקתני במשנתנו "חלה", אין זה אלא משום דאורחא דמילתא קתני [הייתי אומר, שלא שנינו "חלה" אלא משום שכן הוא הדרך שמשלחו כשהוא חולה ואינו יכול לשלחו בעצמו] —

לפיכך קא משמע לן רב כהנא, שלא ישלחנו ביד אחר אלא אם כן חלה.

ומקשינן: היכי דמי, באיזה אופן עוסקת משנתנו האומרת שאם חלה ישלח, ואם לא חלה לא ישלח?

אי דאמר ליה המשלח לשליח: "הולך גט זה לאשתי", ולא אמר לו "הולך אתה" —

אם כן אף על גב דלא חלה נמי ישלחנו ביד אחר, שהרי כך משמע מן הברייתא המובאת בסמוך.

ואי דאמר ליה המשלח לשליח: "את הולך" והקפיד על כך שהוא יהא המשלח, אם כן אפילו חלה נמי לא ישלחנו ביד אחר, שהרי כך משמע מאותה ברייתא.

לא קשיא; כי הני מילי שנאמן, במילתא דלא שייכי בה! שאין להם קשר לסיפור זה, ואינם מתפארים בו.

אבל במילתא דשייכי בה, שמתגאים הם בכך שהרגו אדם בדיניהם, עבדי לאחזוקי שקרייהו! עשויים הם לשקר ולומר שנהרג, אף על פי שעדיין לא נהרג, אלא רק עמד בדין בלבד.

מתניתין:

שליח המביא גט בארץ ישראל [שאינו צריך לומר "בפני נכתב ובפני נחתם"]⁽¹⁾ וחלה, הרי זה השליח משלחו לגט אל האשה ביד אחר.

ואם אמר לו המשלח לשליח: טול לי הימנה [מן האשה] חפץ פלוני, הרי זה לא ישלחנו ביד אחר, משום שאין רצונו של המשלח שיהא פקדונו ביד אחר.⁽²⁾

גמרא:

שנינו במשנה: המביא גט בארץ ישראל וחלה, הרי זה משלחו ביד אחר:

אמר רב כהנא: "חלה" תנן במשנתנו שהוא משלחו ביד אחר, ומשום שאנוס הוא, אבל אם לא חלה, לא ישלחנו ביד אחר.⁽³⁾

2. ובגמרא יתבאר, אם הכוונה היא שאין רצונו שיהא פקדונו ביד השליח, ולפי פירוש זה אין דין זה קשור לעצם הגט; או שהכוונה היא שאין רצונו שיהא הפקדון ביד האשה, ומטעם זה לא ישלחנו לגט ביד אחר, וכפי שיתבאר בגמרא.

3. לאו דוקא חלה, והוא הדין כל אונסין.

אשה, אין זה אלא כשמעידים שכבר מת ממש, אבל לא כשמעידים שיצא למות משום שעשויים הם לטעות בכך, תוספות.

1. במשנה הבאה מתבאר כיצד יעשה שליח המביא גט ממדינת הים, וחלה.

ואי משנתנו רבן שמעון בן גמליאל היא שנחלק על תנא קמא באותה ברייתא, (4) אם כן אפילו אם אמר לו "הולך" סתם, ואפילו חלה, נמי לא ישלחנו ביד אחר —

דהא תניא:

האומר לשלוחו: "הולך גט זה לאשתי", הרי זה משלחו ביד אחר, ומשמע: אפילו לא חלה.

אבל אם אמר לו: "את הולך גט זה לאשתי", הרי זה לא ישלחנו ביד אחר, היות והקפיד הבעל שהוא יוליכנו, ומשמע: אפילו חלה.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: בין כך ובין כך — בין שאמר לו "הולך" ובין שאמר לו "את הולך" — אין השליח עושה שליח, ומשמע אפילו חלה.

ואם כן כיצד תתפרש משנתנו!?

ומפרשת הגמרא את משנתנו בשלשה אופנים:

א. איבעית אימא: משנתנו כדעת תנא קמא, והיא עוסקת בכגון דאמר המשלח לשליח: "הולך" לבד, והוא חלה, בזה הוא שאמר תנא קמא שמשלחו ביד אחר, אבל אם לא חלה לא ישלחנו ביד אחר, ולכן שנינו במשנתנו "וחלה".

ב. ואי בעית אימא: משנתנו כדעת תנא קמא, והיא עוסקת בכגון שאמר לו: "את הולך", וחלה שאני, שאפילו כשאמר לו "את הולך" יכול הוא לשלחו ביד אחר.

ג. ואי בעית אימא משנתנו כרבן שמעון בן גמליאל היא, וחלה שאני שמודה רשב"ג שהוא משלחו ביד אחר. (5)

תנן במשנתנו: המביא גט בארץ ישראל וחלה, הרי זה משלחו ביד אחר:

ורמינהו, ויש להקשות מהמשנה לקמן סו א:

מי שהיה רוצה לכתוב וליתן גט לאשתו, ואמר לשנים: תנו [כלומר: כתבו ותנו] גט לאשתי, ואפילו לא אמר להם במפורש "כתבו ותנו", שיהיה משמע "כתבו אתם" ולא אחר —

או שאמר לשלשה במפורש: "כתבו ותנו גט לאשתי" —

בין בזה ובין בזה הרי אלו יכתבו ויתנו הם עצמם ולא יאמרו לסופר ויכתוב.

והיינו, דבשנים שאינם בית דין, אפילו כשלא אמר להם במפורש שיכתבו הם ולא אחר, אין הם יכולים לעשות שליח אחר, כי הם בלבד נעשו שלוחים לכתוב הגט ולא

4. פירוש: שמא תאמר שלעולם משנתנו עוסקת בכגון שאמר לו "הולך" סתם, ודקשיא לך אם כן אפילו חלה נמי, אימא לך: רשב"ג היא, הסובר שבאומר "הולך" סתם לא ישלחנו ביד אחר, ולכן לא ישלחנו ביד אחר אלא אם כן חלה; ועל כך דוחה הגמרא, רשב"ג סובר שלא ישלחנו ביד אחר אפילו אם חלה.

5. בפשוטו כך הוא הפירוש: אי בעית אימא לעולם משנתנו לא אתיא כתנא קמא, ומשום דב"הולך" אין צריך שיחלה, וב"הולך את" אין מועיל שיחלה; אלא משנתנו כשאמר "הולך" ולא אמר "הולך את", ושוב לא תיקשי: אפילו לא חלה נמי, דמשנתנו רשב"ג היא שהוא

לכתוב גט, ואינו רוצה שידעו עוד אחרים
בכזיונו.⁽⁷⁾

אבל **הכא** – במשנתנו שעשאו שליח
להולכת הגט – **בעל לא קפיד** אם יעשה
שליח אחר, ולכן ישלחנו ביד אחר.

רבא אמר חילוק אחר בין שליח לכתובת
הגט, לבין שליח להולכת הגט:

התם באותה משנה לפיכך אינו יכול לעשות
שליח לכתובת הגט, **משום דמילי נינחו**, לא
מסר להם אלא דברים בעלמא שאמר להם
לכתוב גט, **ומילי לא מימסרן לשליח**, אין
בדברים בעלמא כח להיות חוזרים ונמסרים
לשליח אחר; אבל במשנתנו שעשאם שליח
להולכת הגט והגט יש בו ממשות, בזה יש
כח אף לשליח לעשות שליח אחר.⁽⁸⁾

אחר; אבל שלשה כיון שהם בית דין, אין
צריכים לכתוב הם בעצמם, אלא אם כן אמר
להם מפורש "כתבו ותנו", ואילו כשלא אמר
להם "כתבו", רשאים הם בתורת בית דין
לעשות שליח לכתוב את הגט.

הרי למדנו שאם אמר לשנים – שאינם בית
דין – "תנו גט" כי אז **אינהו עצמם, אין**,
אכן יכולים לכתוב את הגט, **אבל שליח**
שלהם **לא** יכול לכתוב; ואילו במשנתנו
שנינו שהשליח עושה שליח!?

אמר תירץ אביי:

התם – במשנה דלקמן, שעשאם שלוחים
לכתוב גט – **טעמא מאי** אינם יכולים
לעשות שליח, **משום** שיש להניח שהוא
מקפיד **משום בזיון דבעל**, שהוא היה צריך
לכתוב את הגט,⁽⁶⁾ ובזיון הוא לו שאינו יודע

בשלשה שאם אמר להם כתבו ותנו, לא יתנו
לסופר ויכתוב, ואם כן מאי קשיא להתוספות! ?
זה אינו, כי רק לענין כתיבה שלא היה צריך
להוסיף "כתבו" נכי אף אם אמר "תנו" לבד
משמע שייכתבו ויתנו, שאם לא כן מה יתנו, וכמו
שעושים שנים שלא אמר להם "כתבו", בזה אנו
אומרים שאם אמר "כתבו" כוונתו להקפיד על
כתיבה שלהם דוקא, מה שאין כן כשאמר "תנו",
אין הוכחה שהוא מקפיד על נתינתם שלהם ולא
של אחרים.

ותירצו התוספות בשני אופנים:

האחד: אגב "יכתבו" שנינו גם "יתנו".

השני: כיון שמקפיד הוא שלא יודע חדלון
כתיבתו לאחרים, ממילא מקפיד הוא גם על
הנתינה, שאם יערבו אחרים בענין זה יודע
הדבר שלא הוא כתבו.

8. הקשה ה"פני יהושע" על דברי תוספות

מחמיר, ודקשיא לך לעיל: אפילו חלה נמי לא,
לא היא, דמודה רשב"ג בחלה; **אך ראה היטב**
לשון רש"י דמשמע קצת דאם משנתנו רשב"ג
היא וחלה שאני היינו אפילו באמר "את הולך"
וצריך תלמוד.

6. אין הכוונה משום שעל הבעל מוטל מעשה
כתיבת הגט, שהרי היות ויכול הוא לעשות שליח
אין בזה בזיון אם עושה שליח; ועיקר הטעם
הוא משום שהבעל נותן את שכר הסופר, ומי
שיודע לכתוב אינו מוציא הוצאות בדבר שיכול
לעשות בעצמו; ולקמן בהערה יתבאר עוד מזה.

7. הקשו התוספות: הרי במשנה שם שנינו:
"יכתבו ויתנו", ואם כן משמע שאף את הנתינה
יעשו הם בעצמם ולא ימנו שליח! ?

ביאור דבריהם: אף כי אמר להם "תנו",
ומשמע דוקא הם ולא אחר, וכמו שמצינו

ומפרשינו: **מאי בינייהו** בין תירוצו של אביי לתירוצו של רבא?

איכא בינייהו: שליח לכתוב שטר מתנה, אם יכול הוא לעשות שליח אחר:

כי לפי אביי שאין הטעם בגט אלא משום בזיון דבעל, הרי שבשטר מתנה יכול הוא לעשות שליח אחר, שהיות ובמתנה המקבל הוא זה שנותן את שכר הסופר, אין כאן בזיון לנותן אם נותנו לאחר לכתוב על חשבוננו של המקבל.

ואילו לפי רבא אין שליח לכתוב שטר מתנה יכול לעשות שליח אחר, שהרי סוף סוף מילי נינהו ומילי לא מימסרן לשליח.⁽⁹⁾

ומחלוקת זו של אביי ורבא **בפלוגתא דרב ושמואל** היא, שנחלקו אף הם במחלוקת זו:

וכדאיתמר: **רב אמר: מתנה הרי היא כגט**, ויכולים השנים לומר לסופר לכתוב.

ושמואל אמר: מתנה הרי היא כגט, ואין יכולים לומר לאחר לכתוב.

שנינו במשנה: **ואם אמר לו טול לי הימנה חפץ פלוני**, הרי זה לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר:

אמר ריש לקיש: זו ששנינו "לא ישלחנו ביד אחר", היינו שלא ישלח לקחת את הפקדון

בתירוצם השני שהוכח לעיל בהערה, שלכך יתנו הם ולא אחרים, משום שמקפיד הוא שלא יודע שלא כתב הוא, וממילא מקפיד הוא גם על הנתינה; שהרי לרבא אי אפשר לומר סברא זו, ובהכרח שאגב "יכתבו" שנינו "יתנו", וכתירוצם הראשון! ? וראה מהרש"א והביאו ה"פני יהושע", וראה מה שכתב שם.

9. א. נחלקו האחרונים בפירוש הגמרא:

דעת ה"תורת גיטין" לעיל דף י ב: כשם שבכתובת הגט צריך שיעשה הבעל "שליח" לכתובת הגט, כך גם בשטר מתנה צריך שיכתבו המקנה דוקא, או שימנה שליח לכותבו, ומשום שנאמר "וכתוב בספר וחתום", וזה הוא שאמרו כאן, שאין מי שנתמנה על ידי הבעל לכתוב לו שטר מתנה יכול לעשות שליח אחר לכתובה, כי "מילי לא מימסרן לשליח", וראה גם ב"פני יהושע" כאן בד"ה גמרא רבא אמר, בתוך דבריו, שכתב, דלשיטת רש"י צריך שליחות בכתובה אף בשטר מתנה, אבל לדעת התוספות כתב שם שאין צריך שליחות בכתובה אלא בגט, וראה

שם שהאריך הרבה בכיאר הסוגיא כאן]. דעת רבינו חיים הלוי [אישות ג יח]: דבשטר מתנה היות ואין צריך לעשותו לשמה אין בזה דין שצריך כתיבת הבעל עצמו או שלוחו, ומה שאמרו כאן בגמרא ד"מילי לא מימסרן לשליח", היינו לענין החתימה בלבד, ונראה אריכות בענין זה ב"מעדני שמואל" לגיטין סימן יד].

ב. וכנראה שנחלקו בזה אף הראשונים

בסוגייתנו:

דעת רש"י נראית כה"תורת גיטין", שהרי כתב רש"י שאין כאן בזיון משום שהמקבל נותן שכר הסופר, ואם כפירוש הגר"ח שהנידון הוא על החתימה, אם כן בזה הרי פשיט שלפי אביי אין בזה חסרון, שהרי העדים הם החותמים; ובהכרח שהנידון הוא על הכתיבה כמו בגט, ולכן הוצרך רש"י לחלק בין גט שהבעל נותן את שכר הסופר ויש בזה בזיון באי כתיבתו, לבין מתנה שהמקבל נותן שכר הסופר ואין בזה בזיון. אך מדברי הראשונים יש להוכיח כפירוש הגר"ח, שהרי הקשו [ראה רמב"ן רשב"א רבינו קרשק"ש ור"ן]: האיך יחתמו עדים [בשטר

הבעל ליטול ממנה את הפקדון — **דניטא נמי לא הוי** [אף הגט עצמו פסול הוא] —

דבאופנים מסוימים נעשה המשלח כמו שאמר לו לשליח על ידי שביקשה ליטול הימנה את החפץ: **אל תגרשה אלא בבית**, והלך השליח ו**גירשה בעליה**, שאין הגט גט —

וכמי שאמר לשלוחו: **אל תגרשה אלא בימין**, ו**גירשה בשמאל** שאין הגט גט, ומשום שלא עשאו שליח אלא באופן שאמר, ואף כאן לא עשאו שליח הולכה אלא אם כן יקח הוא את הקדון מיד האשה, ובהמשך מבארת הגמרא באיזה אופן הגט אינו גט.

ומשום אותם פעמים שהגט אינו גט, לכן בכל האופנים כל שביקש משלוחו ליטול פקדון מיד האשה לא יעשה השליח שליח אחר, וכפי שיתבאר בהמשך.

ומבארת הגמרא באלו אופנים אף הגט אינו גט לדעת רבי יוחנן, ולריש לקיש הגט כשר:

ביד אחר, ועיקר דין זה הוא דין ממוני שאין רצון הבעל המפקיד שיהיה הפקדון ביד השליח, וכאן במשנה זו שנה לנו רבי:

אין השואל רשאי להשאיל, ואין השוכר רשאי להשכיר, ומטעם שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר.

אמר לו רבי יוחנן: זו — הלכה זו שאתה אומר: אין השואל רשאי להשאיל ואין השוכר רשאי להשכיר — אפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותה, ואין צורך לרבי להשמיענו זאת.

אלא זו ששינונו: "לא ישלחנו ביד אחר, שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר" על הגט הוא ששינונו: "לא ישלחנו ביד אחר", ומשום שאין רצון הבעל שיהא הפקדון ביד האשה, וכדמפרש הגמרא כל זה ואזיל.

ומשום מה לא ישלח את הגט בגין הפקדון?

משום **דזימנין** — פעמים שמשום בקשת

החתימה, שהרי בלאו הכי הנפקא מינה גבי מתנה היא בחתימה בלבד.

ד. לפי דעת ה"תורת גיטין" שהנידון גבי שטר מתנה הוא על הכתיבה, מוכח ממה שכתב רש"י שבשטר מתנה אין בזיון משום שהמקבל נותן שכר הסופר, שהבזיון אינו משום שבדין מוטל על הבעל מעשה הכתיבה, אלא כפי שנתבאר לעיל ששכר הכתיבה מוטל על הבעל, ולכן חלוקה מתנה מגט ששכר הכתיבה מוטל על המקבל.

ה. בישוב הקושיא שהקשו הראשונים שזה הוא כעד מפי עד, ראה ברמב"ן שהאריך, וראה עוד ברשב"א.

מתנה] מה שלא שמעו מפי הנותן, הוה ליה כעד מפי עד דפסול; הרי דפשיטא להו שהנידון הוא לענין חתימה ולא לענין כתיבה, והיינו משום שבכתיבה אין צריך שליחות במתנה, [הלוא תראה עוד, שלא הקשו כן לגבי גט, והיינו משום שבגט הנידון הוא על הכתיבה, ואילו גבי שטר מתנה בהכרח שהנידון הוא על החתימה].

ג. צריך ביאור לשיטת הגר"ח שהנידון הוא לענין חתימת העדים על שטר המתנה: הרי נפקא מינה זו עצמה יש לומר בגט, דלפי אביי: אף דעל הכתיבה אין הם יכולים לעשות שליח, מכל מקום על החתימה יכולים הם לעשות שליח, ואילו לרבא אינם יכולים לעשות שליח אף על

ואזל איהו [השליח או שלוחו של השליח] ויהיב לה גיטא והדר שקל מינה חפץ [נתן לה את הגט, ורק אחר כך נטל ממנה את החפץ]; וכך נחלקו:

רבי יוחנן פוסל אפילו בו [בשליח ראשון שעשה כן], וכל שכן בשלוחו של השליח שעשה כן, והיות ובאופן זה השליחות בטילה, שוב לא ישלחנו לעולם ביד אחר, שמא לא יעביר השליח לשלוחו דברים כהוייתן, או שמא לא יעשה השליח כפי שנצטוה, ויהא הגט בטל.⁽¹⁾

וריש לקיש מכשיר אפילו בשלוחו של השליח שעשה כן, וכל שכן בו [בשליח הראשון שעשה כן]; ומשום שלדעת ריש לקיש אין הבעל מקפיד על הסדר, ולא אמר לו אלא אורחא דמילתא.⁽²⁾

במשנה הקודמת נתבאר דין המביא גט בארץ ישראל וחלה שישלחנו ביד אחר;

דבולי עלמא — בין ריש לקיש ובין רבי יוחנן — מודים, דהיבא דעשה השליח שליח אחר ליתן לה גט וליקח ממנה את החפץ ונפקא האשה לאפיה דשליח ויהבה ליה אותו חפץ והדר שקלה האשה מיניה דשליח גיטא [באופן שיצאה האשה לקראת שלוחו של השליח ונתנה לו את החפץ,⁽¹⁰⁾ ואחר כך נתן הוא לה את הגט] —

באופן זה, אף שאפילו תינוקות של בית רבן יודעים שאין רצון הבעל שיהיה הפקדון ביד השליח, מכל מקום כולי עלמא לא פליגי דגיטא גיטא מעליא הוי [הגט גט כשר הוא], שאין זו סיבה לבטל את שליחותו על הגט.⁽¹¹⁾

כי פליגי — רבי יוחנן וריש לקיש — היבא דאמר ליה המשלח לשליח הראשון:

שקול מינה חפץ והדר הב לה גיטא [קח ממנה את החפץ ואחר כך תן לה את הגט]

יתן לה את הגט, מאחר שכבר בלאו הכי החפץ בידו; וראה לשונו של רבינו קרשק"ש.

1. השמועה נתבארה לפי מה שכתבו התוספות בדעת רש"י, דמה ששינונו במשנתנו "שאיין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר", היינו שאין רצונו של הבעל שיהא הפקדון ביד אשתו, ולכן לא ימסרנו לאחר שמא לא יהא כרצונו של הבעל; וראה במהרש"א תוספת ביאור בדברי התוספות בהבנת רש"י.

2. הנה האופן הראשון של הגמרא הוא, שלא הקפיד הבעל על הסדר, והיא נתנה לו תחילה את החפץ; והאופן השני הוא שהקפיד הבעל והוא שינה מדעתו.

אבל לא נתבאר, כיצד יהא הדין בהקפיד הבעל על הסדר ולא שינה מדעתו, ובלא הקפיד

10. לאו דוקא נקטה הגמרא שיצאה היא לקראתו, והוא הדין אם בא אליה ונטל ממנה את הגט, ומה שנקטה הגמרא אופן זה ראה מה שכתבו התוספות, וראה מה שכתבו בביאור דבריהם המהרש"ל והמהרש"א.

11. ביאר רש"י את הטעם: "דאגט לא קפיד בעל לדבר זה, דגט אינו תלוי בחפץ, דאפשר שילך ויטול החפץ וישלח הגט ביד אחר, הילכך אפילו שינה בחפץ אין זה שינוי בגט, שהרי קיבל החפץ ואחר כך נתן".

ולשונו של רש"י צריך ביאור קצת, שמתחילת לשונו נראה שעיקר הטעם הוא משום שאין קשר בין הגט לחפץ, ומסוף דבריו נראה, שעיקר הטעם הוא משום שבשעת נתינת הגט כבר החפץ ביד השליח ושוב אין שייך קפידא שלא